

Inspectie Gezondheidszorg en Jeugd
Ministerie van Volksgezondheid,
Welzijn en Sport

Jaarrapportage 2021 Wet afbreking zwangerschap (Wafz)

Bijlage

Bijlage 1	Definities van gebruikte begrippen.....	2
	Cijfers jaarrapportage wafz 2021.....	4
Bijlage 2	Aantal zwangerschapsafbrekingen naar woonland cliënt en aantal apart opgegeven overtijdbehandelingen, 1980 – 2021.....	5
Bijlage 3	Abortuscijfer en abortusratio 1990-2021	7
Bijlage 4	<i>Kenmerken vrouw</i> : zwangerschapsduur; leeftijd; aantal kinderen waarvoor zij zorg draagt; aantal eerdere zwangerschapsafbrekingen	8
Bijlage 5	<i>Toegankelijkheid</i> : woonplaats cliënt naar provincie; aantal wafz-vergunningen voor ziekenhuizen en abortusklinieken; zwangerschapsafbrekingen naar provincie, trimester, ziekenhuis of abortuskliniek, 2018 - 2021	11
Bijlage 6	<i>Besluitvorming</i> : verwijspatroon; overleg deskundigen; beraadtermijn in dagen	14
Bijlage 7	<i>Behandeling</i> : behandelmethode; gebruik van anesthesie; complicaties	16
Bijlage 8	<i>Nazorg</i> : nacontrole; anticonceptiekeuze na behandeling	19

Bijlage 1 Definities van gebruikte begrippen

De belangrijkste begrippen met betrekking tot de abortushulpverlening gebruikt in deze rapportage worden hier in alfabetische volgorde toegelicht. Begrippen binnen een definitie die elders in de definitielijst staan beschreven, zijn aangegeven met een *.

Abortuscijfer

Het abortuscijfer (*abortion rate*) wordt internationaal gedefinieerd als het aantal zwangerschapsafbrekingen per 1.000 vrouwen in de vruchtbare leeftijd (15 tot en met 44 jaar).

Abortusratio

De abortusratio (*abortion ratio*) kent internationaal twee verschillende definities:

- het aantal zwangerschapsafbrekingen per 1.000 levend geboren kinderen in het betreffende jaar;
- het aantal zwangerschapsafbrekingen per 100 zwangerschappen (exclusief spontane abortus).

Omdat voor de tweede definitie een aantal aannames moet worden gedaan met betrekking tot aantal spontane zwangerschapsafbrekingen en definiëring heeft de eerste definitie de voorkeur.

Abortuspil

De 'abortuspil' uit het spraakgebruik is in werkelijkheid een behandeling met twee verschillende medicijnen. De eerste medicatie (de feitelijke abortuspil) wordt in abortuskliniek of ziekenhuis ingenomen; de tweede medicatie na 36 tot 48 uur thuis of in de instelling. Na twee tot drie weken volgt een nacontrole. De abortuspil is in Nederland geregistreerd tot negen weken amenorroeduur* en kan dus zowel bij de overtijdbehandeling* als bij een latere zwangerschapsafbreking als behandelingsmethode worden gekozen. De abortuspil is niet hetzelfde als de morning-afterpil*. In ziekenhuizen wordt de abortuspil ook off label gebruikt na de zwangerschapsduur van 8 weken en 6 dagen.

Amenorroeduur

De periode verstreken sinds de eerste dag van de laatste menstruatie.

Beraadtermijn

Een zwangerschap mag niet eerder worden afgebroken dan op de zesde dag nadat de vrouw een arts heeft bezocht en daarbij haar voornemen met de arts heeft besproken (Wafz, artikel 3 lid 1). De beraadtermijn geldt niet voor de overtijdbehandeling*.

Besluit afbreking zwangerschap (Bafz)

Algemene Maatregel van Bestuur waarin voorschriften zijn opgenomen voor de uitvoering van de Wet afbreking zwangerschap*.

Buitenlandse vrouwen

Categorie vrouwen zonder Nederlandse zorgverzekering, denk aan buitenlandse vrouwen die voor een abortus naar Nederland afreizen, arbeidsmigranten of buitenlandse studenten. Voornamelijk is aparte registratie niet mogelijk voor vrouwen woonachtig op de BES eilanden, zij worden tot op heden geregistreerd bij de optie 'ander land' en vallen daardoor volledig in de categorie 'buitenlandse vrouwen'.

Eerste trimester zwangerschapsafbreking

Zwangerschapsafbreking tot en met een amenorroeduur van 12 weken en 6 dagen*.

Abortusklinieken en ziekenhuizen met een Wafz-vergunning kunnen, met inachtneming van de beraadtermijn* eerste trimester zwangerschapsafbrekingen uitvoeren.

Late zwangerschapsafbreking

Afbreking van de zwangerschap vanaf 24 weken amenorroeduur*. Deze afbrekingen worden gemeld en beoordeeld binnen de Beoordelingscommissie Late Zwangerschapsafbreking en Levensbeëindiging bij Pasgeborenen (LZALP) www.lzalp.nl.

Morning-aftermethoden

De morning-afterpil (werkzaam bij inname tot uiterlijk 72 uur na onbeschermdde geslachtsgemeenschap) veroorzaakt uitstel of blokkering van de eisprong en innesteling en voorkomt daarmee conceptie. De morning-afterpil is sinds 2004 zonder recept verkrijgbaar bij apotheek en drogist.

De morning-afterspiraal (tot uiterlijk 5 dagen na onbeschermdde geslachtsgemeenschap) voorkomt innesteling van een bevruchte eicel in de baarmoeder.

Deze morning-aftermethoden vallen *niet* onder de Wafz (Wafz, artikel 1 lid 2) en zijn niet in de abortusregistratie opgenomen.

De morning-afterpil wordt vaak met 'abortuspil'* en 'overtijdbehandeling'* verward.

Overtijdbehandeling (otb)

Vroege zwangerschapsafbreking, tot 16 dagen 'overtijd' (amenorroeduur* 44 dagen), instrumenteel of met abortuspil*. Indertijd, bij het ontwerpen van de Wafz, kon in deze 'overtijdperiode' een zwangerschap nog niet met zekerheid worden vastgesteld, waardoor onbekend bleef of een zogeheten overtijdbehandeling (ook wel 'menstruatiereregeling' genoemd) daadwerkelijk een zwangerschap afbrak. De overtijdbehandeling valt daarom niet onder de Wafz en kent daardoor geen verplichte beraadtermijn*.

Een overtijdbehandeling mag alleen in een ziekenhuis of abortuskliniek met Wafz-vergunning worden verricht.

Niet te verwarren met 'morning-aftermethoden'*.

Tweede trimesterzwangerschapsafbreking

Zwangerschapsafbreking vanaf een amenorroeduur* van 13 weken en 0 dagen tot aan de levensvatbaarheidsgrens. Voor het verrichten van tweede trimesterzwangerschapsafbrekingen stellen de Wafz en het Bafz extra eisen aan de abortusklinieken, die daarvoor een aparte vergunning moeten hebben.

Wet afbreking zwangerschap (Wafz)

De Wet afbreking zwangerschap, 'houdende regelen met betrekking tot het afbreken van zwangerschap' werd in 1981 door de Eerste Kamer aangenomen en trad in 1984 in werking.

Cijfers jaarrapportage Wafz 2021

Methode

Ziekenhuizen en abortusklinieken met een Wafz-vergunning moeten conform de Wafz ieder kwartaal gegevens aanleveren aan de inspectie over de bij hen verrichte zwangerschapsafbrekingen. De gegevens worden geanonimiseerd en geaggregeerd, volgens een Modelformulier, elektronisch aangeleverd. De inspectie brengt alle aangeleverde gegevens samen in een database en maakt op basis daarvan analyses. Ieder jaar brengt de inspectie daarover een jaarrapportage uit, in 2020 is dat voor het eerst een factsheet en een aparte bijlage met definities en cijfers.

Indien relevant geeft dit rapport over 2021 een vergelijking met de gegevens uit 2019 en 2020 en/of met de gegevens van de voorgaande vijfjaarsperioden.^{1,2}

Gezien de wettelijke bepalingen leveren de instellingen alleen geaggregeerde gegevens aan. Daardoor is het niet mogelijk om correlaties te leggen tussen de verschillende onderdelen van de registratie en worden in dit rapport alleen de 'rechte tellingen' weergegeven.

De gerapporteerde gegevens betreffen de periode 1 januari tot en met 31 december 2021.

---

1 Voor meer informatie over voorgaande jaren: de jaarrapportages zijn op www.igj.nl gepubliceerd.

2 Het Modelformulier waarmee de gegevens worden aangeleverd, is per 1 januari 2011 op onderdelen gewijzigd. Daarbij zijn definities aangescherpt en is met betrekking tot de zorginhoud een aantal items toegevoegd of uitgebreid. Daardoor is vergelijking met de jaren voor 2011 niet op alle onderdelen mogelijk.

Bijlage 2 Aantal zwangerschapsafbrekingen naar woonland cliënt, en aantal apart opgegeven overtijdbehandelingen 1980 – 2021

Tabel A

Aantal zwangerschapsafbrekingen naar herkomst cliënten, uitgesplitst naar woonland, in aantallen, in de periode 1980-2021

Land van vestiging	1980*	1985**	1990	1995	2000	2005	2009‡	2015	2020	2021
Nederland	19.700	17.251	18.384	20.932	27.205	28.738	28.319	26.916	28.532	28.089
België/ (Luxemburg)	7.100	5.044	3.524	2.247	1.473	913	803	530	330	371
Duitsland ¹	26.200	8.297	6.517	2.982	1.603	1.148	1.123	1.146	1.125	1.011
Frankrijk	--	--	--	--	--	--	--	1.348	590	501
Ierland	--	--	--	--	--	--	--	34	9	41
Polen	--	--	--	--	--	--	--	227	308	656
Spanje ²	--	6.344	313	242	7	12	18	--	--	--
Overige landen	3.400	966	1.498	2.236	3.038	2.167	2.111	597	456	374
Onbekend	--	40	6	46	9	4	53	5	14	6
Totaal	56.400	37.972	30.242	28.685	33.335	32.982	32.427	30.803	31.364	31.049

* 1980: Bron Stimezo Nederland 1984 (door Stimezo geregistreerde aantallen van de abortusklinieken en de geschatte aantallen van de ziekenhuizen)

** vanaf 1985: Uit wettelijk verplichte abortusregistratie (inclusief apart opgegeven overtijdbehandelingen, zie hoofdstuk 3.3)

‡ Voor gebruik gegevens 2009 in plaats van 2010: zie hoofdstuk 1.3.

1. Tot 1990: West-Duitsland

2. In de – in 1984 wettelijk vastgestelde – registratieformulieren werden Duitsland, België/Luxemburg en Spanje gespecificeerd. Dit waren destijds de meest voorkomende landen. In de registratieformulieren die per 1 januari 2011 van kracht werden wordt België apart genoemd, zijn Frankrijk, Ierland en Polen toegevoegd en zijn Luxemburg en Spanje als aparte categorie afgefallen.

Tabel B

Aantal apart geregistreerde overtijdbehandelingen binnen totaal aantal zwangerschapsafbrekingen, in de periode 1990-2021

	Aantal overtijdbehandelingen	Percentage overtijdbehandelingen binnen totaal aantal zwangerschapsafbrekingen %
1990	3.485	11,5
1995	3.498	12,2
2000	6.005	18,0
2005	6.311	19,1
2009*	7.652	23,6
2014	8.229	27,1
2015	8.553	27,8
2020	9.903	31,6
2021	10.854	35,0

* Door het faillissement van een abortuskliniek in 2010 moesten de data voor 2010 deels worden geschat. Daarom worden hier de data van 2009 getoond.

Bijlage 3 Abortuscijfer en abortusratio 1990-2021

Tabel C

Abortuscijfer: Aantal zwangerschapsafbrekingen (inclusief overtijdbehandelingen) per 1.000 vrouwen van 15 tot 44 jaar in Nederland woonachtig*, in de periode 1990-2021

	Aantal in Nederland wonende behandelde vrouwen	Abortuscijfer per 1.000 in Nederland wonende vrouwen
1990	18.384	5,2
1995	20.932	6,0
2000	27.205	8,0
2005	28.738	8,6
2010 ‡	26.724	8,7
2015	26.916	8,6
2020	28.532	8,9
2021	28.089	8,7

* Gebaseerd op het aantal vrouwen 15-44 jaar volgens opgave Centraal Bureau voor de statistiek (van 1990 t/m 1995 gemiddeld over het jaar; van 1996 t/m 2009 op basis van peildatum 1 januari van het betreffende jaar, vanaf 2010 gemiddeld over het jaar).

‡ Gebaseerd op geschatte gegevens

Tabel D

Abortusratio: Aantal zwangerschapsafbrekingen (inclusief overtijdbehandelingen) per 1.000 levendgeborenen in de periode 1990-2021

1990	93
1995	110
2000	132
2005	153
2010 ‡	152
2015	158
2020	169
2021	157

‡ Gebaseerd op geschatte gegevens

Bijlage 4   *Kenmerken vrouw:*
**Zwangerschapsduur; leeftijd; aantal kinderen waarvoor
zij zorg draagt; aantal eerdere zwangerschapsafbrekingen**

Tabel E
Zwangerschapsduur ten tijde van de afbreking in aantallen, naar ziekenhuis of kliniek, 2019 - 2021

	Ziekenhuizen			Klinieken (inclusief overtijdbehandelingen)			Totaal		
	<i>2019</i>	<i>2020</i>	2021	<i>2019</i>	<i>2020</i>	2021	<i>2019</i>	<i>2020</i>	2021
4 weken	67	97	85	1.165	1.586	1.956	1.232	1.683	2.041
5 weken	474	400	439	5.540	5.956	6.923	6.014	6.356	7.362
6 weken	562	501	487	7.057	7.734	7.156	7.619	8.235	7.643
7 weken	407	346	301	3.659	3.361	2.932	4.066	3.707	3.233
8 weken	259	174	187	3.148	2.787	2.579	3.407	2.961	2.766
9 weken	154	98	83	1.964	1.575	1.360	2.118	1.673	1.443
10 weken	97	65	41	1.057	828	678	1.154	893	719
11 weken	53	50	43	733	610	566	786	660	609
12 weken	79	100	72	529	406	367	608	506	439
13 weken	115	123	149	487	393	381	602	516	530
14 weken	129	166	170	460	367	420	589	533	590
15 weken	79	112	124	511	459	436	590	571	560
16 weken	75	82	92	560	485	501	635	567	593
17 weken	92	81	77	410	351	423	502	432	500
18 weken	44	48	45	425	366	320	469	414	365
19 weken	32	36	51	416	337	346	448	373	397
20 weken	88	111	97	420	315	289	508	426	386
21 weken	123	137	120	344	301	326	467	438	446
22 weken	101	110	122	170	161	107	271	271	229
23 weken	140	130	156	0	0	0	140	130	156
Niet ingevuld	8	14	14	0	5	28	8	19	42
Totaal	3.178	2.981	2.955	29.055	28.383	28.094	32.233	31.364	31.049

Tabel F

Leeftijd van de vrouw bij de behandeling in aantallen, 2019 – 2021

	2019	2020	2021	'abortuscijfer' per leeftijds- categorie 2021
< 15 jaar	70	58	101	
15 t/m 19 jaar	2.583	2.297	2.282	4,54
20 t/m 24 jaar	6.645	6.135	6.034	10,95
25 t/m 29 jaar	7.863	7.688	7.171	12,86
30 t/m 34 jaar	7.340	7.294	7.440	13,27
35 t/m 39 jaar	5.378	5.410	5.489	10,40
40 t/m 44 jaar	2.128	2.231	2.313	4,45
≥ 45 jaar	221	242	217	
<i>Niet ingevuld</i>	5	9	2	
Totaal	32.233	31.364	31.049	

Tabel G

Aantal kinderen dat de vrouw heeft gekregen en/of waarvoor de vrouw zorg draagt in percentages van het totaal aantal behandelde vrouwen, 2019 – 2021

	2019 (n = 32.233) %	2020 (n = 31.364) %	2021 (n = 31.049) %
0	46,6	46,3	46,4
1	20,1	19,6	20,0
2	21,2	21,6	21,5
3	8,4	8,6	8,5
4	2,5	2,6	2,4
5	0,8	0,7	0,7
6	0,2	0,3	0,2
> 6	0,1	0,1	0,1

Tabel H

Aantal eerdere zwangerschapsafbrekingen, in percentages van behandelde vrouwen, 2019 – 2021

	2019 (n = 32.233) %	2020 (n = 31.364) %	2021 (n = 31.049) %
0	65,4	65,4	66,2
1	24,5	23,5	23,2
2	6,5	6,9	6,5
3	2,2	2,3	2,2
4	0,7	0,8	0,8
5	0,3	0,3	0,3
> 5	0,3	0,3	0,2
Niet ingevuld	0,1	0,4	0,5

Bijlage 5   *Toegankelijkheid:*
 Woonplaats cliënt naar provincie; aantal Wafz-
 vergunningen voor ziekenhuizen en abortusklinieken;
 zwangerschapsafbrekingen naar provincie, trimester,
 ziekenhuis of abortuskliniek, 2019 - 2021

Tabel I
 Woonplaats cliënten naar provincie, in percentages van behandelde vrouwen die in Nederland
 woonachtig waren, 2019 - 2021

	2019 (n = 28.949)	2020 (n = 28.532)	2021 (n = 28.089)	'abortuscijfer' per provincie, 2021
Groningen	3,2	3,4	3,1	7,7
Friesland	2,4	2,3	2,4	6,3
Drenthe	1,3	1,3	1,3	4,6
Overijssel	4,5	4,6	4,7	6,4
Gelderland	8,1	8,2	8,2	6,2
Flevoland	3,7	4,0	3,8	12,8
Utrecht	7,0	6,9	7,0	7,3
Noord-Holland	23,0	22,3	22,4	11,0
Zuid-Holland	29,8	29,0	27,8	10,8
Zeeland	0,6	0,9	1,6	7,4
Noord-Brabant	11,6	12,3	12,6	7,8
Limburg	4,9	4,8	5,0	7,6

Tabel J

Aantal Wafz-vergunningen voor ziekenhuizen en abortusklinieken (of ZBC) naar provincie op 31 december 2021

	Ziekenhuizen	Klinieken	Totaal
Groningen	4	1	5
Friesland	4	--	4
Drenthe	3	--	3
Overijssel	5	2	7
Gelderland	10	1	11
Flevoland	1	1	2
Utrecht	4	1	5
Noord-Holland	14	6 ⁺	20
Zuid-Holland	16	2	18
Zeeland	2	1	3
Noord-Brabant	10	3	13
Limburg	5	1	6
Caribisch Nederland	1	--	1
Totaal	79	19	98

* Daarnaast heeft Women on Waves voor haar zeiljacht 'Adelaide' een vergunning in het kader van de Wafz.

-- Geen abortuskliniek aanwezig

Tabel K

Aandeel in tweede trimester behandelingen, naar ziekenhuizen en abortusklinieken, 2011 - 2021*

	<i>Ziekenhuizen</i>		<i>abortusklinieken</i>		Totaal aantal
	Aantal	% van totaal tweede trimesterabortus	Aantal	% van totaal tweede trimesterabortus	
2011	813	13,0	5.422	87,0	6.235
2012	787	13,6	5.013	86,4	5.800
2013	842	14,6	4.927	85,4	5.769
2014	892	16,0	4.693	84,0	5.585
2015	924	16,1	4.807	83,9	5.731
2020	1.142	24,4	3.534	75,6	4.676
2021	1.210	25,4	3.549	74,6	4.759

* In 2011 is de definitie van de termijnen aangescherpt.

Tabel L

Aantal zwangerschapsafbrekingen 2021 per provincie, naar ziekenhuis of abortuskliniek, met vermelding van aantal tweede trimesterabortussen en apart opgegeven overtijdbehandelingen

Provincie	Ziekenhuizen		Klinieken			Totaal	
	Totaal	Waarvan 2^e trimester	Totaal	Waarvan 2^e trimester	Waarvan otb	Totaal	Waarvan 2^e trimester
Groningen	52	47	1.256	0	780	1.308	47
Friesland	115	12	--	--	--	115	12
Drenthe	59	3	--	--	--	59	3
Overijssel	100	91	1.835	0	663	1.935	91
Gelderland	157	144	1.824	128	911	1.981	272
Flevoland	474	1	1.201	0	0	1.675	1
Utrecht	165	153	2.883	962	0	3.048	1.115
Noord-Holland	1.038	236	6.846	1.875	3.385	7.884	2.111
Zuid-Holland	436	300	6.690	235	2.306	7.126	535
Zeeland	10	9	400	0	0	410	9
Noord-Brabant	163	144	3.849	127	2.519	4.012	271
Limburg	71	67	1.310	222	290	1.381	289
Caribisch gebied	115	3	--	--	--	115	3

-- Geen abortuskliniek aanwezig

Bijlage 6 *Besluitvorming:* Verwijspatroon; overleg deskundigen; beraadtermijn in dagen

Tabel M
Verwijspatroon, in percentages van behandelde vrouwen 2019-2021

2021	Ziekenhuis (n= 2.955) %	Kliniek ex otb (n= 17.240) %	Kliniek otb (n= 10.854) %	Kliniek totaal (n= 28.094) %	Totaal (n=31.049) %
Niet verwezen	17,0	31,6	57,5	41,6	39,2
Huisarts	42,0	52,0	40,5	47,5	47,0
Andere abortuskliniek	0,8	2,2	0,3	1,5	1,4
Arts tweede of derde lijn	12,4	13,4	0,5	8,4	8,8
Andere verwijzer	27,4	0,8	0,1	0,5	3,1
Niet ingevuld	0,5	0,1	1,2	0,5	0,5

2020	Ziekenhuis (n= 2.981) %	Kliniek ex otb (n= 18.480) %	Kliniek otb (n= 9.903) %	Kliniek totaal (n= 28.383) %	Totaal (n=31.364) %
Niet verwezen	15,1	29,4	56,4	38,8	36,6
Huisarts	45,5	56,2	42,9	51,6	51,0
Andere abortuskliniek	0,5	1,8	0,1	1,2	1,1
Arts tweede of derde lijn	12,2	12,1	0,5	8,0	8,4
Andere verwijzer	26,5	0,6	0,1	0,4	2,9
Niet ingevuld	0,3	0,0	0,0	0,0	0,0

2019	Ziekenhuis (n= 3.178) %	Kliniek ex otb (n= 19.869) %	Kliniek otb (n= 9.186) %	Kliniek totaal (n= 29.055) %	Totaal (n=32.233) %
Niet verwezen	14,2	24,8	51,0	33,1	31,2
Huisarts	53,4	59,9	47,6	56,0	55,7
Andere abortuskliniek	0,8	2,3	0,2	1,7	1,6
Arts tweede of derde lijn	11,2	12,5	1,2	8,9	9,2
Andere verwijzer	20,2	0,5	0,0	0,3	2,3
Niet ingevuld	0,1	0,0	0,0	0,0	0,0

Tabel N

Overleg van de vrouw met andere deskundige naast de verwijzend of behandelend arts, in percentages van behandelde vrouwen, 2021*

2021	Ziekenhuis (n = 2.955) %	Kliniek (n = 28.094) %	Totaal (n = 31.049) %
Maatschappelijk werker	14,2	0,7	2,0
Psycholoog/psychiater	2,2	0,4	0,5
Geestelijk raadspersoon	0,2	0,0	0,0
Klinisch genetisch centrum	19,2	0,3	2,1
(Academisch) perinataal centrum	12,4	0,1	1,3
Andere deskundige	3,4	1,7	0,6
Geen nader overleg	63,7	98,2	94,9

* *Meerdere antwoorden mogelijk*

Tabel O

Aantal dagen beraadtermijn, in percentages van behandelde vrouwen 2019 – 2021

	2019 (n=9.186 + 23.047)		2020 (n=9.903 + 21.461)		2021 (n=10.854 + 20.195)	
	Overtijd- behandeling %	Zwangerschaps- afbrekingen excl otb %	Overtijd- behandeling %	Zwangerschaps- afbrekingen excl otb %	Overtijd- behandeling %	Zwangerschaps- afbrekingen excl otb %
0 dagen	40,2	1,1	45,1	1,3	49,5	2,2
1 dag	3,2	0,5	3,6	0,6	3,5	0,7
2 dagen	2,8	0,4	2,4	0,6	2,4	0,6
3 dagen	3,0	0,4	2,7	0,4	2,9	0,5
4 dagen	2,6	0,6	2,5	0,6	3,1	0,7
5 dagen	2,6	1,6	4,3	1,8	5,6	1,9
6 dagen	9,7	21,1	8,6	24,8	8,4	28,2
7 dagen	12,0	16,6	9,7	18,5	7,5	16,9
8 dagen	6,4	9,9	5,8	9,8	4,9	9,9
9 dagen	3,5	6,2	3,6	6,4	3,3	6,0
10 dagen	3,1	5,4	2,4	5,7	2,2	4,5
> 10 dgn	10,7	36,1	9,3	29,5	6,9	27,7

Bijlage 7 *Behandeling:* Behandelmethode; gebruik van anesthesie; complicaties

Tabel P
Behandelmethode, in aantallen en percentages van behandelde vrouwen en naar ziekenhuis en kliniek 2019 - 2021

2021	Zieken- huis	%	Kliniek excl otb	%	Kliniek otb	%	Kliniek totaal	%	Totaal	%
Medicamenteus	2.619	88,6	2.362	13,7	5.683	52,4	8.045	28,6	10.664	34,3
Instrumenteel	165	5,6	282	1,6	637	5,9	919	3,3	1.084	3,5
Combinatie (medicamenteuze voorbehandeling)	159	5,4	14.596	84,7	4.534	41,8	19.130	68,1	19.289	62,1
Anders	7	0,2	0	0,0	0	0,0	0	0,0	7	0,0
Niet ingevuld	5	0,2	0	0,0	0	0,0	0	0,0	5	0,0
	2.955		17.240		10.854		28.094		31.049	

2020	Zieken- huis	%	Kliniek excl otb	%	Kliniek otb	%	Kliniek totaal	%	Totaal	%
Medicamenteus	2.552	85,6	2.083	11,3	5.115	51,7	7.198	25,4	9.750	31,1
Instrumenteel	194	6,5	1.464	7,9	730	7,4	2.194	7,7	2.388	7,6
Combinatie (medicamenteuze voorbehandeling)	207	6,9	14.933	80,8	4.058	41,0	18.991	66,9	19.198	61,2
Anders	20	0,7	0	0,0	0	0,0	0	0,0	20	0,1
Niet ingevuld	8	0,3	0	0,0	0	0,0	0	0,0	8	0,0
	2.981		18.480		9.903		28.383		31.364	

2019	Zieken- huis	%	Kliniek excl otb	%	Kliniek otb	%	Kliniek totaal	%	Totaal	%
Medicamenteus	2.535	79,8	2.005	10,1	4.310	46,9	6.315	21,7	8.850	27,5
Instrumenteel	309	9,7	1.661	8,4	509	5,5	2.170	7,5	2.479	7,7
Combinatie (medicamenteuze voorbehandeling)	307	9,7	16.203	81,5	4.367	47,5	20.570	70,8	20.877	64,8
Anders	22	0,7	0	0,0	0	0,0	0	0,0	22	0,1
Niet ingevuld	5	0,2	0	0,0	0	0,0	0	0,0	5	0,0
	3.178		19.869		9.186		29.055		32.233	

Tabel Q

Gebruik van anesthesie tijdens de behandeling, in aantallen en percentages van behandelde vrouwen en naar ziekenhuis en kliniek 2019 – 2021

2021	Ziekenhuis	%	Kliniek excl otb	%	Kliniek otb	%	Kliniek totaal	%	Totaal	%
Geen	2.020	68,4	2.114	12,3	5.685	52,4	7.799	27,8	9.819	31,6
Lokaal	170	5,8	1.522	8,8	1.460	13,5	2.982	10,6	3.152	10,2
Intraveneus	449	15,2	13.372	77,6	3.708	34,2	17.080	60,8	17.529	56,5
Combinatie	7	0,2	0	0,0	1	0,0	1	0,0	8	0,0
Anders †	245	8,3	0	0,0	0	0,0	0	0,0	245	0,8
Niet ingevuld	64	2,2	232	1,3	0	0,0	232	0,8	296	1,0
Totaal	2.955		17.240		10.854		28.094		31.049	

† Onder andere: algehele narcose; epidurale of spinale anesthesie; PCA pomp

2020	Ziekenhuis	%	Kliniek excl otb	%	Kliniek otb	%	Kliniek totaal	%	Totaal	%
Geen	1.948	65,3	2.032	11,0	5.123	51,7	7.155	25,2	9.103	29,0
Lokaal	202	6,8	1.903	10,3	1.700	17,2	3.603	12,7	3.805	12,1
Intraveneus	523	17,5	14.481	78,4	3.080	31,1	17.561	61,9	18.084	57,7
Combinatie	8	0,3	0	0,0	0	0,0	0	0,0	8	0,0
Anders †	200	6,7	0	0,0	0	0,0	0	0,0	200	0,6
Niet ingevuld	100	3,4	64	0,3	0	0,0	64	0,2	164	0,5
Totaal	2.981		18.480		9.903		28.383		31.364	

† Onder andere: algehele narcose; epidurale of spinale anesthesie; PCA pomp

2019	Ziekenhuis	%	Kliniek excl otb	%	Kliniek otb	%	Kliniek totaal	%	Totaal	%
Geen	1.963	61,8	1.990	10,0	4.344	47,3	6.334	21,8	8.297	25,7
Lokaal	153	4,8	2.334	11,7	1.962	21,4	4.296	14,8	4.449	13,8
Intraveneus	665	20,9	15.468	77,8	2.879	31,3	18.347	63,1	19.012	59,0
Combinatie	7	0,2	77	0,4	0	0,0	77	0,3	84	0,3
Anders †	236	7,4	0	0,0	1	0,0	1	0,0	237	0,7
Niet ingevuld	154	4,8	0	0,0	0	0,0	0	0,0	154	0,5
Totaal	3.178		19.869		9.186		29.055		32.233	

† Onder andere: algehele narcose; epidurale of spinale anesthesie; PCA pomp

Tabel R
Complicaties in aantallen* en percentages van behandelde vrouwen, 2021

2021	Ziekenhuis	%	Kliniek	%	Kliniek	%	Kliniek	%	totaal	%
			excl otb		otb		totaal			
Geen	2.422	82,0	17.066	99,0	10.704	98,6	27.770	98,8	30.192	97,2
Behandeld in eigen instelling	481	16,3	117	0,7	134	1,2	251	0,9	732	2,4
Verwezen naar (ander) ziekenhuis	2	0,1	30	0,2	16	0,1	46	0,2	48	0,2
Niet ingevuld	50	1,7	27	0,2	0	0,0	27	0,1	77	0,2
Totaal	2.955	100,0	17.240	100,0	10.854	100,0	28.094	100,0	31.049	100,0
Indien complicatie is behandeld in eigen instelling *										
Bloedverlies > 500 ml	169	28,5	11	8,0	5	3,5	16	5,7	185	21,2
Incomplete abortus	311	52,5	98	71,5	131	92,3	229	82,1	540	62,0
Letsel aan uterus	1	0,2	16	11,7	0	0,0	16	5,7	17	2,0
Infectie	8	1,4	3	2,2	3	2,1	6	2,2	14	1,6
Bijwerkingen medicatie	3	0,5	6	4,4	1	0,7	7	2,5	10	1,1
Andere complicatie	100	16,9	3	2,2	2	1,4	5	1,8	105	12,1
Totaal	592		119		150		269		861	

* meerdere complicaties per patiënte mogelijk

Bijlage 8 *Nazorg:* Nacontrole; anticonceptiekeuze na behandeling

Tabel S
Nacontrole, in aantallen en percentages van behandelde vrouwen, 2019 – 2021

2021	Zieken- huis	%	Kliniek excl otb	%	Kliniek otb	%	Kliniek totaal	%	Totaal	%
In behandelcentrum	2.588	87,6	5.291	30,7	5.580	51,4	10.871	38,7	13.459	43,3
Bij verwijzer	138	4,7	9.813	56,9	3.344	30,8	13.157	46,8	13.295	42,8
Elders	10	0,3	1.963	11,4	1.364	12,6	3.327	11,8	3.337	10,7
Geen nacontrole	180	6,1	124	0,7	566	5,2	690	2,5	870	2,8
Niet ingevuld	39	1,3	49	0,3	0	0,0	49	0,2	88	0,3
Totaal	2.955		17.240		10.854		28.094		31.049	

2020	Zieken- huis	%	Kliniek excl otb	%	Kliniek otb	%	Kliniek totaal	%	Totaal	%
In behandelcentrum	2.647	88,8	5.312	28,7	5.135	51,9	10.447	36,8	13.094	41,7
Bij verwijzer	92	3,1	11.352	61,4	3.711	37,5	15.063	53,1	15.155	48,3
Elders	6	0,2	1.439	7,8	697	7,0	2.136	7,5	2.142	6,8
Geen nacontrole	204	6,8	376	2,0	360	3,6	736	2,6	940	3,0
Niet ingevuld	32	1,1	1	0,0	0	0,0	1	0,0	33	0,1
Totaal	2.981		18.480		9.903		28.383		31.364	

2019	Zieken- huis	%	Kliniek excl otb	%	Kliniek otb	%	Kliniek totaal	%	Totaal	%
In behandelcentrum	2.803	88,2	4.913	24,7	4.452	48,5	9.365	32,2	12.168	37,8
Bij verwijzer	42	1,3	14.295	71,9	4.345	47,3	18.640	64,2	18.682	58,0
Elders	8	0,3	510	2,6	258	2,8	768	2,6	776	2,4
Geen nacontrole	282	8,9	149	0,7	131	1,4	280	1,0	562	1,7
Niet ingevuld	43	1,4	2	0,0	0	0,0	2	0,0	45	0,1
Totaal	3.178		19.869		9.186		29.055		32.233	

Tabel T

Anticonceptie na de behandeling, in aantallen en percentages van behandelde vrouwen, 2019 – 2021

2021	Ziekenhuis	%	Kliniek excl otb	%	Kliniek otb	%	Kliniek totaal	%	Totaal	%
A.c. voorgeschreven	723	24,5	6.556	38,0	5.593	51,5	12.149	43,2	12.872	41,5
Verwezen naar de huisarts	859	29,1	9.650	56,0	4.725	43,5	14.375	51,2	15.234	49,1
Geen a.c. gewenst	521	17,6	748	4,3	471	4,3	1.219	4,3	1.740	5,6
Niet besproken	733	24,8	121	0,7	34	0,3	155	0,6	888	2,9
Niet ingevuld	119	4,0	165	1,0	31	0,3	196	0,7	315	1,0
Totaal	2.955		17.240		10.854		28.094		31.049	

2020	Ziekenhuis	%	Kliniek excl otb	%	Kliniek otb	%	Kliniek totaal	%	Totaal	%
A.c. voorgeschreven	797	26,7	7.440	40,3	4.847	48,9	12.287	43,3	13.084	41,7
Verwezen naar de huisarts	780	26,2	10.496	56,8	4.719	47,7	15.215	53,6	15.995	51,0
Geen a.c. gewenst	608	20,4	470	2,5	282	2,8	752	2,6	1.360	4,3
Niet besproken	653	21,9	68	0,4	25	0,3	93	0,3	746	2,4
Niet ingevuld	143	4,8	6	0,0	30	0,3	36	0,1	179	0,6
Totaal	2.981		18.480		9.903		28.383		31.364	

2019	Ziekenhuis	%	Kliniek excl otb	%	Kliniek otb	%	Kliniek totaal	%	Totaal	%
A.c. voorgeschreven	1.065	33,5	8.322	41,9	4.900	53,3	13.222	45,5	14.287	44,3
Verwezen naar de huisarts	838	26,4	10.755	54,1	3.851	41,9	14.606	50,3	15.444	47,9
Geen a.c. gewenst	613	19,3	531	2,7	287	3,1	818	2,8	1.431	4,4
Niet besproken	546	17,2	245	1,2	40	0,4	285	1,0	831	2,6
Niet ingevuld	116	3,7	16	0,1	108	1,2	124	0,4	240	0,7
Totaal	3.178		19.869		9.186		29.055		32.233	

www.igj.nl

Duidelijk. Onafhankelijk. Eerlijk.